2022 INSC 1043

[2022] 7 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 309

କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ (ଆର୍ ଏବଂ ବି) ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ବନାମ

ଗୋକୁଲ ଚନ୍ଦ୍ର କାନୁନଗୋ (ମୃତ) ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଜରିଆରେ

(ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 8990/2017)

ସେପ୍ଟେମ୍ବର 30, 2022

[ବି. ଆର୍. ଗଭାଇ ଏବଂ ବି. ଭି. ନାଗରତ୍ନା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଦ୍ୱୟ ।]

ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଏବଂ ମିଳାମିଶା ଅଧିନିୟମ, 1996 -ଧାରା 31 (7) (A)- ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ -ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ସୁଧ-ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ- ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 142 ଅନୁଯାୟୀ ସୁଧ ହ୍ରାସ -ଏହିପରି କୁହାଯାଇଛି । ଧାରା 31 (7) (A) ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବିବେଚନା କରୁଥିବା ହାରରେ ସୁଧ ଆବଶ୍ୟକ କରେ - ଯେତେବେଳେ ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ଏକ ହାରରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ ଯାହା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରେ, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଉପରେ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନ୍ୟସ୍ତ ହେବ ଯେ ବିବେଚନା କରିଥିବା ସୁଧ ହାରର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ହେବ - ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କୁ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ଅର୍ଥର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅଂଶ ଉପରେ ସୁଧ ଦେୟ ହେବ କି ନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ ଯେଉଁ ତାରିଖରୁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର କାରଣ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ଏବଂ ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି, ସେହି ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମୟର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅଂଶକୁ ଏହା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ କି ନାହିଁ -ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଚୁପ ରହିବାର ଆଚରଣ ପାଇଁ ହିଁ ତାଙ୍କୁ ଏପରି ଅବଧିରେ ସୁଧ ପାଇବାର ହକରୁ ବଞ୍ଚିତ କରାଗଲା-କୌଣସି ପକ୍ଷକୁ ନିଜ ତ୍ରୁଟିରୁ ଲାଭ ଉଠାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ-ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁଧ ହାର ସମ୍ପୃକ୍ତ , ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ମଧ୍ୟସ୍ଥି, କୌଣସି କାରଣ ନଦେଇ, ମାମଲା ବିଚାରଧିନ ଥିବା ସମୟରେ ବାର୍ଷିକ 18% ସୁଧ ହାର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସମାନ ହାରରେ ପ୍ରକୃତ ଦେୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା- ପ୍ରତ୍ୟେକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିଳମ୍ବ କରିବାରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଆଚରଣକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, ଯାହା ବିବାଦର ଦୀର୍ଘ ବିଚାରଧୀନତା ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା, ସମସ୍ତ ତିନୋଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ସୁଧ, ଅର୍ଥାତ୍ ପୂର୍ବ ସନ୍ଦର୍ଭ ଅବଧି, ବିଚାରାଧୀନ ଅବଧି ଏବଂ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବଧି ପାଇଁ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 142 ଅଧୀନରେ 9 ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ କରାଯାଇଥିଲା-ଭାରତ ସମ୍ବିଧାନ-ଅନୁଚ୍ଛେଦ 142 ।

ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ ନ୍ୟାୟାଳୟ

କହିଛନ୍ତି ଯେ:**1.** ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଏବଂ ମିଳାମିଶା ଅଧିନିୟମ, **1996**ର ଧାରା **31**ର ଉପ-ଦଫା **(7)** ର ଧାରା **(A)** ର ଅନୁଧ୍ୟାନରୁ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ, କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ବିନା ଯେଉଁ ରାଶି ପାଇଁ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ, ସେଥିରେ ଅର୍ଥର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅଂଶକୁ, କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ର କାରଣ ସୃଷ୍ଟି ହେବାର ତାରିଖ ଏବଂ ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ, ସେହି ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମୟର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅଂଶକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ତଥାପି, ଏହା ପ୍ରକାଶ କରେ ଯେ ଏହି ଧାରା ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବିବେଚନା କରାଯାଇଥିବା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଧର ଆବଶ୍ୟକ କରେ | ଯେତେବେଳେ ଏକ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ ଏକ ହାରରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଏ ଯାହା ଏହା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରେ, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେବ ଯେ ଏହା ସୁଧ ହାରକୁ କିପରି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରିଛନ୍ତି | ଆହୁରି ମଧ୍ୟ, ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ନିଜର ଧ୍ୟାନ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ଏବଂ ଏହା ସ୍ଥିର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ଯେ ସୁଧ ଅର୍ଥର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅଂଶ ଉପରେ ଦେୟ ପଡିବ କି ନାହିଁ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ର କାରଣ ସୃଷ୍ଟି ତାରିଖ ଠାରୁ ଏବଂ ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି, ସେହି ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମୟର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅଂଶକୁ ଏହା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ କି ନାହିଁ ।[ଅନୁଚ୍ଛେଦ **10**]

2. ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, କୌଣସି କାରଣ ପ୍ରଦାନ ନକରି ଯେଉଁ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା, ମଧ୍ୟସ୍ଥି ସେହି ଅବଧି ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ **18%** ହାରରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରକୃତ ଦେୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ହାରରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । [ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୧୧]

3. 1997 ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ମାସ **30** ତାରିଖରୁ **1989** ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସ **25** ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ଧରି ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ନୀରବ ରହିବାର ଆଚରଣ ତାଙ୍କୁ ଉକ୍ତ ଅବଧିରେ ସୁଧ ପାଇଁ ଅଯୋଗ୍ୟ କରିଦେବ । ସେହିଭଳି, ଯଦିଓ **14** ଫେବୃଆରୀ **1990** ମସିହାରେ ଏକ ଆଇନଗତ ଆଦେଶ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ମୂଳ ଚୁକ୍ତିନାମା ଦାଖଲ କରିବାକୁ ଆଇନଗତ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା, ସେ **4** ଫେବୃଆରୀ **2000** ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନେଇନଥିଲେ । ଇତି ମଧ୍ୟରେ, **1996** ଅଧିନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲା । ଏହା ପରେ, ଉତ୍ତରଦାତା ନିଷ୍ପାଦିତ ମକଦ୍ଦମାରେ ଏକ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ଯାହା **4** ଫେବୃଆରୀ **2000** ରେ ଖାରଜ ହୋଇଥିଲା | ଏହା ପରେ, ସେ **1996** ଅଧିନିୟମର ଧାରା **11** ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ଉଚ୍ଚନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ଯାହାକୁ **15** ଅକ୍ଟୋବର **2001** ମସିହାରେ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହିପରି ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଯେ ପ୍ରାୟ ଦଶ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଉତ୍ତରଦାତା ପୁଣି ନୀରବ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲେ । ଯଦି ସେ **14** ଫେବୃଆରୀ **1990** ମସିହାରେ ଆଇନଗତ ଆଦେଶ ପାରିତ ହେବାର ତୁରନ୍ତ ପରେ ମୂଳ ଚୁକ୍ତିନାମା ଦାଖଲ କରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ତା 'ପରେ ତୁରନ୍ତ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତା । ତେଣୁ, **14** ଫେବୃଆରୀ **1990** ମସିହା ଠାରୁ **4** ଫେବୃଆରୀ **2000** ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବଧି ପାଇଁ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ସୁଧ ପ୍ରଦାନକୁ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ପାରିନଥିଲେ । କୌଣସି ପକ୍ଷକୁ ନିଜ ତ୍ରୁଟିରୁ ଲାଭ ଉଠାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଆହୁରି, ଯଦିଓ **1996** ଅଧିନିୟମ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ, ଉତ୍ତରଦାତା ନିଷ୍ପାଦିତ ମକଦ୍ଦମାରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିପାରିନଥିଲେ, ସେ ଏହି ମକଦ୍ଦମା କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ ଏବଂ କେବଳ କ୍ଷେତ୍ର ଅଧିକାରିତାର ଅଭାବ ହେତୁ ଉକ୍ତ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜହେବ ପରେ, ସେ ଉଚ୍ଚନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ **1996** ଅଧିନିୟମର ଧାରା **11** ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ, ଯାହାକୁ **15** ଅକ୍ଟୋବର **2001** ରେ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ

ପ୍ରତିବାଦୀ **14** ଫେବୃଆରୀ **1990** ମସିହାରୁ **15** ଅକ୍ଟୋବର **2001** ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବଧି ପାଇଁ ସୁଧ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ନାହିଁ ।[ଅନୁଚ୍ଛେଦ **12,13** ଏବଂ **14**]

4. ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲା ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲା ଯେଉଁଥିରେ ଏହି ଅଦାଲତସୁଧ ହାର ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା **142** ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ବିଳମ୍ବ କରିବାରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଆଚରଣକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ, ଯାହା ବିବାଦର ଏକ ଦୀର୍ଘ ବିଚାରଧୀନତା ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା, ଯଦିଓ ମୁଖ୍ୟ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ନ୍ୟାୟର ସ୍ୱାର୍ଥରେ ହେବ ନାହିଁ, ଏହା ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲା ଯେଉଁଥିରେ ତିନୋଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଯାହା ପୂର୍ବ-ସନ୍ଦର୍ଭ ଅବଧି, ବିଚାରାଧୀନ ଅବଧି ଏବଂ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବଧି ପାଇଁ ସୁଧ ଦର ହ୍ରାସ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ | ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଉତ୍ତରଦାତା **30** ଅଗଷ୍ଟ **1977** ମସିହାରୁ **25** ଜୁଲାଇ **1989** ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ **14** ଫେବୃଆରୀ **1990** ମସିହାରୁ **4** ଫେବୃଆରୀ **2000** ମସିହା ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ସୁଧ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ନାହିଁ । ସମସ୍ତ ତିନୋଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ଅବଧି ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ପୂର୍ବ-ସନ୍ଦର୍ଭ ଅବଧି, ବିଚାରାଧୀନ ଅବଧି ଏବଂ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବଧି ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତା ବାର୍ଷିକ **9%** ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ । [ଅନୁଚ୍ଛେଦ **20** ଏବଂ **21**]

> *ରାଜେନ୍ଦ୍ର କନ୍ଷ୍ଟ୍ରକ୍ସନ୍ କମ୍ପାନୀ ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ହାଉସିଂ ଆଣ୍ଡ ଏରିଆ ଡେଭଲପମେଣ୍ଟ ଅଥରିଟି ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* **(2005) 6 ଏସ. ସି. ସି. 678** ***[2005] 2 ସପ୍ଲିମେଣ୍ଟାରୀ ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 582;*** *କୃଷ୍ଣ ଭାଗ୍ୟ ଜଳ ନିଗମ ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ଜି. ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ରେଡ୍ଡୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ* ***(2007) 2 ଏସ୍. ସି.*** **ସି. 720: [2007] 1 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 698; ଏବଂ** *ମ୍ୟାକଡର୍ମଟ୍ ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ ଇନକର୍ପୋରେସନ୍ ବନାମ ବାର୍ନ ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ କୋ. ଲିମିଟେଡ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* **(2006)11 ଏସ୍. ସି. ସି. 181: [2006]2 ସପ୍ଲିମେଣ୍ଟାରୀ ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 409 -ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ।**
>
> *ହାଇଦର୍ କନସଲ୍ଟିଙ୍ଗ୍ (ୟୁ. କେ.) ଲିମିଟେଡ୍ ବନାମ ରାଜ୍ୟପାଳ, ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ, ମୁଖ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରୀନଙ୍କ ଜରୀୟାରେ* **(2015) 2 ଏସ୍. ସି. ସି. 189: [2014] 14 ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 1029***; ଦିଲ୍ଲୀ ଏୟାର୍ପୋର୍ଟ ମେଟ୍ରୋ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ପ୍ରାଇଭେଟ ଲିମିଟେଡ ବନାମ ଦିଲ୍ଲୀ ମେଟ୍ରୋ ରେଳ କର୍ପୋରେସନ୍* **(2022) ଏସ୍. ସି. ସି. ଅନ୍ଲାଇନ୍ ଏସ୍. ସି. 549 -କୁ ଉଲ୍ଲେଖିତ କରାଯାଇଛି ।**

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆଇନ ସନ୍ଦର୍ଭ

[2005]2 ସପ୍ଲିମେଣ୍ଟାରୀ ଏସସିଆର୍ 582	**ଅନୁଚ୍ଛେଦ 7 ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ।**
[2007] 1 ଏସସିଆର୍ 698	**ଅନୁଚ୍ଛେଦ 7 ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ।**
[2006] 2 ସପ୍ଲିମେଣ୍ଟାରୀ ଏସସିଆର୍ 409	**ଅନୁଚ୍ଛେଦ 7 ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ।**
[2014] 14 ଏସସିଆର 1029	**ଅନୁଚ୍ଛେଦ 10 କୁ ଉଲ୍ଲେଖିତ**

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର: ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା ୫୨୨୦/2017

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକଙ୍କ ତା 18.04.2012 ରିଖରେ ଏଆରବିଏ ସଂଖ୍ୟା 25/2007 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ସିବୋ ଶଙ୍କର ମିଶ୍ର, ଦେବବ୍ରତ ଦାସ, ନିରନ୍ତର ସାହୁ, ଉମାକାନ୍ତ ମିଶ୍ର, ଅଧିବକ୍ତା ବୃନ୍ଦ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଶୋକ ପାଣିଗ୍ରାହି, ନବାବ ସିଂହ, ସୁଶ୍ରୀ ନିକିତା ଜୟଦେବନ, ସୁଶ୍ରୀ ଗୀତାଞ୍ଜଳି ଦାସ କ୍ରିଷ୍ଣନ, ଅଧିବକ୍ତା ବୃନ୍ଦ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ **ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ବି. ଆର. ଗଭାଇ** ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

1. ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଏପ୍ରିଲ 18, 2012 ତାରିଖରେ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ମାନ୍ୟବର ଏକକ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ରାୟକୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 25/2007 ରେ ଆପତ୍ତି କରିଛନ୍ତି, ଯାହା ଫଳରେ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦିଆଯାଇଛି ।

2. ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନ ପାଇଁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ତଥ୍ୟ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା:

16 ଡିସେମ୍ବର 1971 ମସିହାରେ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ କାଞ୍ଜିପାଣିରୁ କୁନ୍ତଳା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 6 ନମ୍ବର ଜାତୀୟ ରାଜପଥରେ 3 କିଲୋମିଟରର ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ ଠିକା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଏକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅର୍ଥାତ 15 ଡିସେମ୍ବର 1972 ମସିହା ପୂର୍ବରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ ହେବାର ଥିଲା । ଚୁକ୍ତି ରାଶି 4,59,330/- ଟଙ୍କା ଥିଲା । ତଥାପି, ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରିନଥିଲା ଏବଂ ଏହା କେବଳ 1977 ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ 30 ତାରିଖରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲା, ଯେଉଁ ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ 3,36,465/-ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

3. ପ୍ରତିବାଦୀ, ଜୁଲାଇ 25, 1989 ମସିହାରେ, ତାଙ୍କ ଦାବି ସମ୍ପର୍କରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିଥିଲେ । ଉକ୍ତ ନୋଟିସର ଉତ୍ତର ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 10 ଅଗଷ୍ଟ 1989 ମସିହାରେ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ, 3,34,744/- ଟଙ୍କାର ଦାବି ତୁଳନାରେ, ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ 3,36,465/- ଟଙ୍କାର ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଏହାପରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିୟମ, 1940 (ସଂକ୍ଷିପ୍ତରେ, 1940 ଅଧିନିୟମ) ର ଧାରା 20 ଅଧୀନରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଦେୱାନୀ ବିଚାରପତିଙ୍କ (ବରିଷ୍ଠ ବିଭାଗ)(ଏହାପରେ "ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ" ଭାବେ କୁହାଯାଇଛି) ଅଦାଲତରେ ମୂଳ ମକଦ୍ଦମା ସଂଖ୍ୟା 206/1989 ଦାଖଲ କରି ବିବାଦକୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥତାଙ୍କ ବିଚାରାର୍ଥେ ପ୍ରେରଣ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ । 14 ଫେବୃୟାରୀ 1990 ମସିହାରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତଙ୍କ ଆଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ, ମକଦ୍ଦମାର ନିଷ୍ପତି ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ବିବାଦକୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ପାଇଁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ଅଦାଲତରେ ମୂଳ 'ଏଫ-2' ବୁଝାମଣାପତ୍ର ଦାଖଲ କରିବାକୁ ତାଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତେବେ ପ୍ରତିବାଦୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ମୂଳ 'ଏଫ୍-2' ରାଜିନାମା ଦାଖଲ କରିନଥିଲେ । ଇତି ମଧ୍ୟରେ, 1940 ଅଧିନିୟମକୁ ରଦ୍ଦ

କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଏବଂ ବୁଝାମଣା ଆଇନ, 1996 (ସଂକ୍ଷେପରେ 1996 ଅଧିନିୟମ) ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିଲା ।

4. ଏହାପରେ ପ୍ରତିବାଦୀ 1996 ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତଙ୍କ ପାଖରେ ଖାରଜ ହୋଇଥିବା ମକଦ୍ଦମାରେ ଏକ ପ୍ରାର୍ଥନା ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାରିତାର ଅଭାବ ଯୋଗୁ 4 ଫେବୃୟାରୀ 2000 ମସିହାରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ଏହାପରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ଜଣେ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ 1996 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11 ଅଧୀନରେ ଏମଜେସି ସଂଖ୍ୟା 36/2000 ନାମକ ଏକ ଆବେଦନ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପାଖରେ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ | ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ମାନ୍ୟବର ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ 15 ଅକ୍ଟୋବର 2001 ମସିହାରେ ଉକ୍ତ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ ପୂର୍ବକ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ହିସାବରେ ସେହି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ପୂର୍ବତନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଶ୍ରୀ ଏସ.କେ. ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେଇଥିଲେ ।

5. 15 ମାର୍ଚ୍ଚ 2002 ମସିହାରେ ପ୍ରତିବାଦୀ 15ଟି ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ଦର୍ଶାଇ 1,45,28,198/- ଟଙ୍କାର ଦାବି ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ଏବଂ 1 ଅପ୍ରିଲ 1976 ମସିହାରୁ 15 ମାର୍ଚ୍ଚ 2002 ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ 19.5 % ସୁଦ୍ଧ ପାଇବାପାଇଁ ଦାବି କରିଥିଲେ । 24 ଅଗଷ୍ଟ 2004 ମସିହାରେ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିବା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା 1 ରୁ 14 ସଂଖ୍ୟକ ମୁଖ୍ୟ କାରଣ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ମୋଟ 9,20,650/- ଟଙ୍କା ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ବିଜ୍ଞ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ମାମଲା ବିଚାରଧିନ ଥିବା ବେଳେ ମଧ୍ୟ 1 ଅପ୍ରିଲ 1976 ମସିହାଠାରୁ ମଞ୍ଜୁର ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାର୍ଷିକ 18% ସୁଦ୍ଧ ହାରରେ 46,90,000/- ଟଙ୍କା ଦେବା ପାଇଁ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ମାନ୍ୟବର ମଧ୍ୟସ୍ଥି ପୁନଃ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ପାଇବାକୁ ଥିବା ସୁଧ ଉପରୋକ୍ତ ଦୁଇଟି ପରିମାଣର ସଠିକ ପରିଶୋଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାର୍ଷିକ 18% ହାରରେ ଦେବାକୁ ପଡିବ । ଏହାଦ୍ୱାରା ବ୍ୟଥିତ ହୋଇ ଆବେଦନକାରୀମାନେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବାପାଇଁ 1996 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 34 ଅଧୀନରେ କଟକର ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତିଙ୍କ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ପ୍ରାର୍ଥନା ସଂଖ୍ୟା 153/2004 ନାମରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଏହାକୁ 25 ଜୁଲାଇ 2007 ମସିହାର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ଆବେଦନକାରୀମାନେ 1996 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 37 ଅଧୀନରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଏହାକୁ ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଆଧାରରେ ଖାରଜ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ, ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନ କରାଯାଇଛି ।

6. ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ତରଫରୁ ଉପସ୍ଥିତ ଶ୍ରୀମାନ ଓକିଲ ଶ୍ରୀ ଶିବଶଙ୍କର ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ତରଫରୁ ଉପସ୍ଥିତ ଶ୍ରୀମାନ ଓକିଲ ଶ୍ରୀ ଅଶୋକ ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କୁ ଆମେ ଶୁଣିଛୁ ।

7. ଶ୍ରୀ ମିଶ୍ର କହିଥିଲେ ଯେ 1977 ମସିହା ଠାରୁ 1989 ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ମାନ୍ୟବର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଗୁରୁତର ଭୁଲ କରିଛନ୍ତି, କାରଣ ଦୀର୍ଘ ବାରବର୍ଷ ଧରି ପ୍ରତିବାଦୀ ଗଭୀର ନିଦ୍ରାରେ ଥିଲେ ଏବଂ ନିଜର ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ଲାଗି କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ । ପୁନଶ୍ଚ ଏହା ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ ମାନ୍ୟବର ମଧ୍ୟସ୍ଥି ମଧ 1990 ମସିହା ଠାରୁ 2000 ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଭୁଲ କରିଛନ୍ତି, କାରଣ ଯଦିଓ 1990 ମସିହା ଫେବୃଆରୀ 14 ତାରିଖର ଆଇନଗତ ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ ବିବାଦକୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ପାଇଁ ପଠାଇବା ଲାଗି ମୂଳ 'ଏଫ-2 ବୁଝାମଣା' ଦାଖଲ କରିବା ଲାଗି ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ପ୍ରତିବାଦୀ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି କରିନଥିଲେ । ଏହା ମଧ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ ବାର୍ଷିକ 18% ହାରରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନକରିବାର ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଯୌକ୍ତିକ । ଏହା ନିବେଦନ କରାଯାଇଛି ଯେ ଟ 46,90,000/ଙ୍କାର ସୁଧ ରାଶି ପ୍ରଦାନ ମୁଖ୍ୟ ରାଶି ଟ 9,20,650/ଙ୍କା ଠାରୁ ପାଞ୍ଚ ଗୁଣା ଅଧିକ । ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅତ୍ୟଧିକ ପରିମାଣର ସୁଧ ପ୍ରଦାନ ଏବଂ ମାନ୍ୟବର ଏକକ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥନ ନ୍ୟାୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିପରୀତ ହେବାର ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସମର୍ଥନକରି ସେ ***ରାଜେନ୍ଦ୍ର କନଷ୍ଟ୍ରକସ୍ କୋ . ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ଗୃହ ଓ ଅଞ୍ଚଳ ଉନ୍ନୟନ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ***[1] , ***କ୍ରୀଷ୍ଣା ଭାଗ୍ୟ ଜଳ ନିଗମ ଲିମିଟେଡ ବନାମ ଜି. ହରିଶଚନ୍ଦ୍ର ରେଡ୍ଡୀ ଓ ଅନ୍ୟଜଣେ***[2] ଏବଂ ***ମ୍ୟାକଡରମୋଟ ଇଣ୍ଟରନଶନାଲ ଆଇଏନସି. ବନାମ ବର୍ନ୍ ଷ୍ଟାଣ୍ଡାର୍ଡ କୋ. ଲିମିଟେଡ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ***[3] ମାମଲାରେ ସେ ଏହି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଛନ୍ତି ।

8. ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଶ୍ରୀ ପାଣିଗ୍ରାହୀ କହିଥିଲେ ଯେ ମାନ୍ୟବର ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସୁଧ ହାରରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ, ଯାହାକୁ ଏକସମୟରେ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତି ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମର୍ଥନ କରିଛନ୍ତି । 1996 ଅଧିନିୟମ ଧାରା 31 ର ଉପଧାରା 7ର ବ୍ୟବସ୍ଥା କୁ ଦୃଷ୍ଟିରେରଖି ସେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ***ହାଇଡର କଂସଲ୍ଟିଂ (ୟୁକେ) ଲିମିଟେଡ ବନାମ ଗଭର୍ଣ୍ଣର, ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଜରିୟାରେ***[4] ମାମଲାରେ ଯାହାକି ଏହି ଅଦାଲତଙ୍କ ତିନିଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ବାଖ୍ୟା ଆଧାରରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ କୌଣସି ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

9. 1996 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 31 (7) (a) ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବେ ପଠନ କରାଯାଏ ।

"31. ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟର ଆକାର ଏବଂ ବିଷୟବସ୍ତୁ ।

....

---

[1] (୨୦୦୫)୬ ଏସଏସସି ୬୭୮

[2] (୨୦୦୭)୨ ଏସଏସସି ୭୨୦

[3] (୨୦୦୬) ୧୧ ଏସଏସସି ୧୮୧

[4] (୨୦୧୫)୨ ଏସଏସସି ୧୮୯

7)(a) ପକ୍ଷମାନେ ଅନ୍ୟଥା ସହମତ ନହେଲେ, ଯେଉଁଠାରେ ଟଙ୍କା ଦେୟ ପାଇଁ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସମ୍ପୃକ୍ତ, ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଯଥାର୍ଥ ଭାବେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସୁଧ ହାରକୁ ମୋଟ ପରିମାଣରେ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ କିମ୍ବା ଟଙ୍କାର ଯେକୌଣସି ଭାଗରେ, ସମ୍ପୂର୍ଣ ପାଇଁ କିମ୍ବା ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମୟର ଯେକୌଣସି ଭାଗରେ ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏହି କାରଣ ଉପୁଜିଛି ଏବଂ ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ଏହି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି,ମିଶାଇ ପାରିବେ" ।

10. ***ହାଇଦର୍ କନସଲ୍ଟିଙ୍ଗ୍ (ୟୁ. କେ.) ଲିମିଟେଡ୍ (ଉପରୋକ୍ତ) ଏବଂ ଦିଲ୍ଲୀ ଏୟାର୍ପୋର୍ଟ ମେଟ୍ରୋ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ପ୍ରାଇଭେଟ ଲିମିଟେଡ ବନାମ ଦିଲ୍ଲୀ ମେଟ୍ରୋ ରେଳ କର୍ପୋରେସନ୍*** ମାମଲା ସମେତ ଅନେକ ମାମଲାରେ 1996 ଅଧିନିୟମ 31 (7) (a) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏହି ଅଦାଲତରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଆସିଥିଲା । 1996 ଅଧିନିୟମ 31ର ଉପ-ଧାରା (7) ର ଖଣ୍ଡ (a) ର ଅନୁଧ୍ୟାନରୁ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ, କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ବିନା, ଯେଉଁ ରାଶି ପାଇଁ ଅର୍ଥର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅଂଶ ଉପରେ ସୁଧ ଦିଆଯାଇଥାଏ, ତାହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ର କାରଣ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ତାରିଖ ଏବଂ ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି, ସେହି ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମୟର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅଂଶ ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ନିକଟରେ ଏକ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଧିକାର ନିହିତ ରହିଛି । ତଥାପି, ଏହା ପ୍ରକାଶ କରିବ ଯେ ଏହି ଧାରାଟି ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରୁଥିବା ହାରରେ ସୁଧ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କୁ ଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ ଦରରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଅଧିକାର ଦିଆଯିବ, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସୁଧ ହାରକୁ କିପରି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବ ତାହାର କାରଣ ଦର୍ଶାଇବା ଦାୟିତ୍ୱ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯିବାଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କୁ ଘଟଣାର କାରଣ ତାରିଖରୁ ଏବଂ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଅର୍ଥର କୌଣସି ଅଂଶ କିମ୍ବା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅଂଶର ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ଅଧିକାର ରହିଛି । ଯେତେବେଳେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କୁ ଏପରି ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣଙ୍କୁ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଧ୍ୟାନ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଅର୍ଥର କୌଣସି ଅଂଶ ଉପରେ ସୁଧ ଦେୟ ହେବ କି ନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟ ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ, ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ଘଟଣାର କାରଣ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ଏବଂ ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ସେହି ତାରିଖ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅଂଶକୁ ଏହି ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ କି ନାହିଁ ।

11. ଏହି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ସହିତ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତି ତଥା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ ଏପରି କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇନାହିଁ । ବିଜ୍ଞ ମଧ୍ୟସ୍ଥ, କୌଣସି କାରଣ ନଦେଇ, ଯେଉଁ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ

[5] **2022 ଏସଏସସି ଅନଲାଇନ ଏସସି 549**

କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା, ସେହି ଅବଧି ପାଇଁ ବାର୍ଷିକ 18 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରକୃତ ଦେୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ସମାନ ହାରରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି ।

12. ନିର୍ବିବାଦିତ ସ୍ଥିତି ହେଉଛି ଯେ ଯଦିଓ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ମାପ 30 ଅଗଷ୍ଟ 1977 ମସିହାରେ କରାଯାଇଥିଲା, ବାର ବର୍ଷର ଅବଧି ପାଇଁ, ଅର୍ଥାତ୍ 25 ଜୁଲାଇ 1989 ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ପ୍ରତିବାଦୀ ତାଙ୍କ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ ପାଇଁ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନେଇନଥିଲେ । କେବଳ ସେହି ତାରିଖରେ, ଅର୍ଥାତ୍, ଜୁଲାଇ 25, 1989 ତାରିଖରେ, ପ୍ରତିବାଦୀ ତାଙ୍କ ଦାବି ବିଷୟରେ ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କୁ ଏକ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିଥିଲେ । ଅତଏବ, ଏତେ ଦୀର୍ଘ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚୁପ୍ ରହିବାର ଆଚରଣ ପାଇଁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଉପରୋକ୍ତ ଅବଧିର ସୁଧ ପାଇବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବେ ।

13. ସେହିପରି, ଯଦିଓ 14 ଫେବୃଆରୀ 1990 ମସିହାରେ ରେ ଏକ ଆଇନଗତ ଆଦେଶ ପାରିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଉତରଦାତାଙ୍କୁ ମୂଳ ବୁଝାମଣା ପତ୍ର ଦାଖଲ କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ସେ 4 ଫେବୃଆରୀ 2000 ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ପଦକ୍ଷେପ ନେଇନଥିଲେ । ଏହି ସମୟରେ 1996 ଅଧିନିୟମ ଲାଗୁ ହୋଇଥିଲା । ଏହାପରେ, ଉତରଦାତା ନିକାଶ ହୋଇଥିବା ମକଦ୍ଦମାରେ ଏକ ପ୍ରାର୍ଥନା ଦାୟର କରିଥିଲେ, ଯାହାକି ଫେବୃଆରୀ 4, 2000 ମସିହାରେ ଖାରଜ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ଏହା ପରେ ସେ 1996 ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11 ଅନ୍ତର୍ଗତ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ଉଚ୍ଚନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏମଜେସି ନମ୍ବର 36/2000 ନାମକ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ, ଯାହାକୁ 15 ଅକ୍ଟୋବର 2001 ମସିହାରେ ଅନୁମତି ମିଳିଥିଲା।ପୁନର୍ବାର ଦେଖାଯାଇଥିଲେ ଯେ ଉତରଦାତ୍ତା ପ୍ରାୟ ଦଶ ବର୍ଷ ଧରି ପୁଣି ଥରେ ଚୁପ ରହିଥିଲେ । ଯଦି ସେ 14 ଫେବୃଆରୀ 1990 ମସିହାରେ ରେ ଆଇନଗତ ଆଦେଶ ପାରିତ ହେବାର ତୁରନ୍ତ ପରେ ମୂଳ ଚୁକ୍ତିନାମା ଦାଖଲ କରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ତା 'ପରେ ତୁରନ୍ତ ସମାପ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତା । ତେଣୁ ଫେବୃଆରୀ 14, 1990 ମସିହାଠାରୁ ଫେବୃଆରୀ 4, 2000 ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁଧ ପ୍ରଦାନକରି ବିଜ୍ଞ ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଠିକ୍ କରିନଥିଲେ । ନିଜ ତ୍ରୁଟିରୁ ଫାଇଦା ଉଠାଇବା ପାଇଁ ଏକ ପକ୍ଷଙ୍କୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

14. ଏହା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ଯଦିଓ 1996 ଅଧିନିୟମ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ, ଉତ୍ତରଦାତା ନିଷ୍ପାଦିତ ମକଦ୍ଦମାରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିପାରିନଥିଲେ, ସେ ଏପରି କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ ଏବଂ କେବଳ ଅଧିକାରିତାର ଅଭାବ ହେତୁ ଉକ୍ତ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିବା ପରେ, ସେ ଉଚ୍ଚନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ 1996 ଅଧିନିୟମ ଧାରା 11 ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ, ଯାହାକୁ 15 ଅକ୍ଟୋବର 2001 ରେ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ଆମେ ଦେଖୁ ଯେ ପ୍ରତିବାଦୀ 14 ଫେବୃଆରୀ 1990 ରୁ 15 ଅକ୍ଟୋବର 2001 ମଧ୍ୟରେ ସୁଧ ପାଇବା ପାଇଁ ହକଦାର ନୁହଁନ୍ତି ।

15. ଏହା ଆମକୁ ବିଜ୍ଞ ମଧ୍ୟସ୍ଥଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ସୁଧ ହାର ନେଇ ଆଲୋଚନା ଲାଗି ଅବକାଶ ପ୍ରଦାନ କରେ ଯାହାକୁ ଜିଲ୍ଲା ବିଚାରପତି ଏବଂ ଉଚ୍ଚନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥନ କରାଯାଇଛି । ***ରାଜେନ୍ଦ୍ର କନଷ୍ଟ୍ରକସନ କୋ.*** (ଉପରୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିମ୍ନଲିଖିତ ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଉପଯୁକ୍ତ ହେବ ।

> "30. ପ୍ରଶ୍ନ କେବଳ ସୁଧ ଉପରେ ହିଁ ରହିଛି । ଆବେଦନକାରୀ ଏହି ମାମଲାରେ ସୁଧ ପାଇବାପାଇଁ ଦାବି କରିଥିଲେ । ମଧ୍ୟସ୍ଥ ମାମଲାର ତାରିଖଠାରୁ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବଂ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ତାରିଖ ଠାରୁ ଦେୟ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିମ୍ବା ଆଇନଗତ ଆଦେଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, "ଯାହା ଆଗ ଆସିବ" ମୂଳ ରାଶି ଉପରେ ବାର୍ଷିକ 18% ହାରରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଏହି ଅଦାଲତ (i) ପୂର୍ବ ସୂଚନା ଅବଧି (କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ, ଢେଙ୍କାନାଳ କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳସେଚନ ବିଭାଗ ବନାମ ଏନ. ସି. ବୁଧରାଜ [(2001) 2 ଏସ. ସି. ସି. 721]) (2) ବିଚାର କାଳ ମଧ୍ୟରେ (ସଚିବ, ଜଳସେଚନ ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ବନାମ ଜି. ସି. ରାୟ (1992) 1 ଏସ. ସି. ସି. 508); ଏବଂ(iii) ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବଧି (ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନ କନଷ୍ଟ୍ରକସନ କମ୍ପାନୀ ଲିମିଟେଡ ବନାମ ଜାମ୍ମୁ-କାଶ୍ମୀର ରାଜ୍ୟ ((1992) 4 ଏସ. ସି. ସି. 217)) ପାଇଁ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ କ୍ଷମତା ଉପରେ ବିଚାର କରିଛନ୍ତି । *ଭଗବତୀ ଅକ୍ସିଜେନ ଲିମିଟେଡ ବନାମ ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନ କପର୍ ଲିମିଟେଡ* [(2005) 6 ଏସ. ସି. ସି. 462: ଏ. ଆଇ. ଆର. 2005 ଏସ. ସି. 2071: ଜେ. ଟି.(2005)4ଏସ. ସି. 73], ଆମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ (ସି. କେ. ଠକ୍କର, ଜେ.) ସମସ୍ତ ତିନୋଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ କ୍ଷମତା ଉପରେ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ଏକ ସୁଯୋଗ ଥିଲା | ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଥିଲା ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥଙ୍କ ପାଖରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ଥିଲା । 1987 ମସିହାରେ ଚୁକ୍ତି ହୋଇଥିବା ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି, ଏମଏଚଏଡିଏ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଅବଧି ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ଏବଂ 1995 ମସିହାରେ ମଧ୍ୟସ୍ଥୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାୟ ପରେ 1990 ମସିହାରେ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲା, ଏହା ଉଚିତ, ନ୍ୟାୟସଂଗତ ଏବଂ ନ୍ୟାୟ ହିତ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଠିକ୍ ହେବ ଯଦି ଆମେ ବାର୍ଷିକ ସୁଧ ହାରକୁ 10 ପ୍ରତିଶତକୁ ହ୍ରାସ କରିପାରିବା" ।

16. ଏହି ଅଦାଲତ, ମଧ୍ୟସ୍ଥଙ୍କ କ୍ଷମତା ଉପରେ ତିନୋଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଯାହା ହେଉଛି ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ କାଳ, ବିଚାରାଧୀନ କାଳ ଏବଂ ପୁରସ୍କାର ଅବଧି ପରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପରେ, ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଯେ ଉକ୍ତ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଏହା ଉଚିତ, ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ଏବଂ ନ୍ୟାୟର ସ୍ୱାର୍ଥ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସୁଧ ହାରକୁ ବାର୍ଷିକ 18% ରୁ 10% କୁ ହ୍ରାସ କରିବା ଉଚିତ ।

17. ***ମ୍ୟାକଡର୍ମୋଟ ଇଣ୍ଟରନ୍ୟାସନାଲ ମାମଲାରେ*** ଏହି କୋର୍ଟ ଏହିପରି ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି:

> "154. ସୁଧ ପ୍ରଦାନର ପୂର୍ବ ଅବଧି, ବିଚାର କାଳ ମଧ୍ୟରେ ସୁଧ ଏବଂ ସୁଧ ପ୍ରଦାନର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବଧି ପାଇଁ ମଧ୍ୟସ୍ଥଙ୍କ କ୍ଷମତା ବିବାଦ ଘେରରେ ନାହିଁ । ଧାରା 31(7) (a) ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଅର୍ଥର କୌଣସି ଅଂଶ ଉପରେ,ସମ୍ପୂର୍ଣ ପାଇଁ କିମ୍ବା ଘଟଣା ଘଟିବାର କାରଣ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ ଯେଉଁ ତାରିଖରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଛି ଯେପରିକି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପୂର୍ବ ଅବଧି, ଯେପରି ଉଚିତ ମନେ କରିବେ ସେପରି ହାରରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବେ।ତେବେ ଏହା ଉଭୟ ପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରିଶୋଧ ହୋଇନଥିବା ଅର୍ଥରାଶି ଉପରେ ସୁଧ ହାରର ବୁଝାମଣା ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ।ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା ଆଂଶିକ ରାଶି ଉପରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ କି ନାହିଁ କିମ୍ବା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପୂର୍ବ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଦାନ

କରାଯିବ କି ନାହିଁ ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ । ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ନ୍ୟାୟାଧିକରଣ ଏହି ପରି ଭାବରେ ନିଜର କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବେ (i) କେଉଁ ହାରରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ. (ii) ଅର୍ଥର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା କିଛି ଅଂଶ ଉପରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ କି ନାହିଁ. (iii) ପୂର୍ବ ଅବଧିରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କିମ୍ବା କୌଣସି ଅଂଶ ପାଇଁ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ କି ନାହିଁ ।

155. 1996 ଅଧିନିୟମରେ 18 ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ।ମଧ୍ୟସ୍ଥ ନିଜ ବିଚାରବୁଦ୍ଧି ବଳରେ ଉଭୟ ମୂଳ ରାଶି ଏବଂ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀକାଳୀନ ରାଶି ଉପରେ 10 ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ କାରଣରୁ ମୂଳ ରାଶି ଉପରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।ଏହା ଉପରେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାର ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୁଧ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତରେ ବାର୍ଷିକ 18 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ଦିଆଯାଉଥିଲା ।

156. ତେବେ କେତେକ ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉଭୟ ପକ୍ଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଧାରା 142 ଅଧୀନରେ ନିଜର ଅଧିକାରର ପ୍ରୟୋଗ କରିଛନ୍ତି ।

157. *ପିଓର ହିଲିୟମ ଇଣ୍ଡିଆ (ପି) ଲିମିଟେଡ [(2003) 8ଏସ. ସି. ସି. 593]* ମାମଲାରେ ଏହି ଅଦାଲତ 18 ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ହାରରେ ଉତରଦାତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ମଧ୍ୟସ୍ଥତାଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ କାଏମ ରଖିଥିଲେ।ତେବେ ଦୀର୍ଘ ସମୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଯଦି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ସନ୍ତୋଷ ଜନକ ହୁଏ , ତେବେ ଉତରଦାତାଙ୍କୁ ସୁଧ ଆକାରରେ ବିପୁଳ ରାଶି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 142 ଅଧୀନରେ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଏହି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ 18% ବାର୍ଷିକ ସୁଧ ବଦଳରେ ବାର୍ଷିକ 6 ପ୍ରତିଶତ ହାରରେ ସୁଧ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

158. ସେହିଭଳି *ମୁକନ୍ଦ ଲିମିଟେଡ ବନାମ ହିନ୍ଦୁସ୍ତାନ ପେଟ୍ରୋଲିୟମ କର୍ପୋରେସନ ଲିମିଟେଡ [(2006) 9 ଏସ. ସି. ସି. 383:(2006)4 ସ୍କେଲ୍ 453)* ମାମଲାରେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ସଂଶୋଧିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟକୁ ବଜାୟ ରଖି ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ନିଷ୍ପତିକୁ ନିଶ୍ଚିତ କରିଥିଲେ, ଏହି ଅଦାଲତ ଏକଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ଆଇନଗତ ଆଦେଶରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ବାର୍ଷିକ 11% ସୁଧ ହାରକୁ ହ୍ରାସ କରି ବାର୍ଷିକ <u>71/2 %</u> କରି କହିଥିଲେ ଯେ <u>71/2 %</u> ବାର୍ଷିକ ସୁଧ ହାର ଉଚିତ ଏବଂ ସେହି ହାରରେ ଅବେଦନକାରୀ ଉତରଦାତାଙ୍କୁ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ଆଇନଗତ ଆଦେଶ ଠାରୁ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ।

159. ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ଅବଧିର ପରିସମାପ୍ତି ପରେ ନ୍ୟାୟକୁ ତ୍ଵରାନ୍ଵିତ କରିବାପାଇଁ <u>71/2 %</u> ସୁଧ ହାର ଠିକ୍ ରହିବ ।

18. ତେଣୁ ଏହା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି ଯେ, ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ-142 ଅଧୀନରେ ଥିବା ଅଧିକାରିତା ପ୍ରୟୋଗ କରି ଏହି ଅଦାଲତ ସୁଧ ହାରକୁ ବାର୍ଷିକ 7.5% କୁ ହ୍ରାସ କରିଛନ୍ତି ।

19. ପୁନର୍ବାର, ***କ୍ରୀଷ୍ଣା ଭାଗ୍ୟ ଜଳ ନିଗମ ଲିମିଟେଡ*** (ଉପରୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ, ଏହି ଅଦାଲତ ସୁଧ ହାର ହ୍ରାସ କରିବା ସମୟରେ ଏହିପରି ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି:

"11. ଠିକାଦାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କରାଯାଇଥିବା ଦାବିଗୁଡ଼ିକର ଯୋଗ୍ୟତା ଆଧାରରେ ଆମେ 25-06-2000 ମସିହାରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଆକ୍ଷେପିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରୁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଛୁ ଯେ ଏଥିରେ ଅନେକ ଦିଗ ରହିଛି । ମଧ୍ୟସ୍ଥ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୃଥକ ଶୀର୍ଷରେ ଠିକାଦାରଙ୍କ ଦାବିକୁ ଅତି ସତର୍କତାର ସହ ଯାଞ୍ଚ କରିଛନ୍ତି । ଆମେ ଏଥିରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ଦେଖୁନାହୁଁ, କେବଳ ସୁଧ ଦର ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ

ଅବଧି ପାଇଁ ଠିକାଦାରଙ୍କ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଗୁଡ଼ିକୁ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ରଖିବା ଲାଗି ଦିଆଯାଇଥିବା ପରିମାଣ ବ୍ୟତୀତ । ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ନକରି ଯୋଡିପାରିବା ଯେ ଆର୍ଥିକ ସଂସ୍କାର ପରେ ଆମ ଦେଶରେ ସୁଧ କାରବାର ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ବଦଳିଛି ଏବଂ ସୁଧ ହାର ଯଥେଷ୍ଟ ହ୍ରାସ ପାଇଛି ଏବଂ ତେଣୁ, ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ମଧ୍ୟସ୍ଥତା ପୂର୍ବ ଅବଧି ବିଚାର କାଳର ଅବଧି ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ସୁଧ ପାଇଁ ମଧ୍ୟସ୍ଥଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ସୁଧକୁ 18 ପ୍ରତିଶତ ସୁଧକୁ 9% କୁ ହ୍ରାସ କରାଯିବା ଉଚିତ ।"

20. ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲା ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସମାନତାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଆମେ ଦେଖୁଛୁ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲା ମଧ୍ୟ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲା ଯେଉଁଥିରେ ଏହି ଅଦାଲତ ସୁଧ ହାର ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 142 ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଏଠାରେ ପୂର୍ବରୁ ଯାହା ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି, ଉତରଦାତାଙ୍କ ଆଚରଣକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ଦେଖିଲେ ଜଣାପଡୁଛି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ବିଳମ୍ବକରି ବିବାଦକୁ ଲମ୍ବା ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନେଇଛନ୍ତି । ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ, ଯଦିଓ ମୁଖ୍ୟ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବା ନ୍ୟାୟର ସ୍ୱାର୍ଥରେ ହେବ ନାହିଁ, ଏହା ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲା ଯେଉଁଥିରେ ସମସ୍ତ ତିନୋଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ସୁଧ, ଅର୍ଥାତ୍ ପୂର୍ବ ସୂଚନା ଅବଧି, ବିଚାରାଧୀନ ଅବଧି ଏବଂ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବଧି, ହ୍ରାସ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

21. ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଆମେ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଉଛୁ ଏବଂ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପାରିତ କରୁଛୁ:

(i) ପ୍ରତିବାଦୀ 30 ଅଗଷ୍ଟ 1977 ମସିହାରୁ 25 ଜୁଲାଇ 1989 ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ 14 ଫେବୃଆରୀ 1990 ମସିହା ରୁ 4 ଫେବୃଆରୀ 2000 ମସିହା ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ସୁଧ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ନାହିଁ ।

(ii) ସମସ୍ତ ତିନୋଟି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଥିବା ଅବଶିଷ୍ଟ ଅବଧିରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରାକ୍- ସନ୍ଦର୍ଭ ଅବଧି, ବିଚାର କାଳ ଅବଧି ଏବଂ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅବଧିରେ ଉତରଦାତା ବାର୍ଷିକ 9% ହାରରେ ସୁଧ ପାଇବା ପାଇଁ ହକଦାର ହେବେ ।

22. ଆମକୁ ଅବଗତ କରାଯାଇଛି ଯେ ନିଷ୍ପାଦନ କାର୍ଯ୍ୟବିଧିମାନ ଏବେବି ବିଚାରାଧୀନ ରହିଛି । ପକ୍ଷମାନେ ଏହି ରାୟର ତାରିଖ ଠାରୁ ଏକ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଯାହା ଆମେ ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛୁ ସେହିପରି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ସେମାନଙ୍କ ହିସାବ ଦାଖଲ କରିବେ।କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଅଦାଲତ ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ମାସ ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଏହି ପରିମାଣର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବେ । ଏହା ପରେ ଏକ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ଆବେଦନକାରୀମାନେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ପରିମାଣର ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।

23. ଯଦି କୌଣସି ବିଚାରାଧୀନ ଆବେଦନ ରହିଛି, ଉପରୋକ୍ତ ସର୍ତ୍ତରେ ସେସବୁକୁ ନିକାଶ କରାଗଲା । ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ କୌଣସି ଆଦେଶ ନାହିଁ ।

ଆବେଦନ ଆଂଶିକ ଭାବେ ମଞ୍ଜୁର ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ | ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ |"

TRANSLATED BY:
Shri Jatadhari Sethi,
Translator,
High Court of Orissa, Cuttack.